

Bērnu aizsardzības centrs

Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupu aptaujas rezultāti

APKOPOJUMS

2025

Satura rādītājs

Ievads	2
Sadarbības grupas darbības pamatnosacījumi	3
Sadarbības grupas darbības teritorija	3
Sadarbības grupas sastāvs	3
Sadarbības grupas līmeņi	5
Sadarbības grupas nolikums	6
Sadarbības grupu sanāksmju skaits.....	6
Individuālu gadījumu izskatīšana sadarbības grupā	8
Kārtība individuālu gadījumu izskatīšanai.....	9
Iniciatori sadarbības grupu sanāksmju sasaukšanai individuālu gadījumu izskatīšanai	9
Kritēriji sadarbības grupas sasaukšanai individuālu gadījumu risināšanai	10
Termiņš sadarbības grupas sasaukšanai individuālu gadījumu risināšanai	10
Bērna un viņa likumisko pārstāvju līdzdalība.....	11
Sadarbības grupas secinājumi par individuālo gadījumu izskatīšanu.....	13
Centra iesaiste gadījumos, kad sadarbības grupa nevar vienoties par saskaņotu un koordinētu sadarbību	15
Situācijas analīze bērnu tiesību aizsardzības jomā pašvaldībā	17
Mehānismi (algoritmi) sadarbības veicināšanai pašvaldībā	17
Sadarbības grupu secinājumi par veikto bērnu tiesību aizsardzības situācijas analīzi	18
Priekšlikumi pašvaldībai par nepieciešamajiem uzlabojumiem	19
Sadarbības grupas priekšlikumi Labklājības ministrijai	21
Sabiedrības informēšana par aktuāliem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem	22
Sadarbības grupu viedoklis par tās darbības pilnveidi.....	23
Metodiskā atbalsta vajadzības sadarbības grupu darbības uzlabošanai	24
Nobeigums	26

Ievads

Viens no Bērnu aizsardzības centra (turpmāk – Centrs) uzdevumiem ir iegūt, apkopot un analizēt pašvaldību sniegto informāciju par bērnu aizsardzības situāciju pašvaldībās un sniegt metodisko atbalstu iestādēm un organizācijām, kas piedalās bērnu aprūpē un aizsardzībā, tostarp pašvaldību bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupām (turpmāk – sadarbības grupa)¹.

Nemot vērā Ministru kabineta 2017. gada 12. septembra noteikumos Nr. 545 “Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā” (turpmāk – Noteikumi) ietverto sadarbības grupu kompetenci un darbības ietvaru, sadarbības grupu loma ir uzskatāma par nozīmīgu bērnu aizsardzības sistēmas efektīvai darbībai ikvienā pašvaldībā, kā arī valstī kopumā. Tādēļ Centram bija būtiski apzināt un izprast pašvaldību sadarbības grupu esošo darbības praksi, darba apjomu un kapacitāti.

Aptaujas anketas izstrādes procesā tika iesaistīta arī Izglītības un Zinātnes ministrija, pēc kuras lūguma Centrs ieguva pašvaldību sadarbības grupu viedokli un informāciju par to darbības praksi saistībā ar 2024. gada 8. martā spēkā stājušiem grozījumiem Ministru kabineta 2023. gada 22. augusta noteikumos Nr. 474 “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe, pirmā palīdzība un drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”, kā arī par Noteikumu 9. punktā veiktajiem grozījumiem, kas stājās spēkā 2024. gada 22. augustā². Sadarbības grupu darbības prakses ietvaros bija būtiski noskaidrot iepriekš minēto normatīvo aktu prasību izmaiņu radīto ietekmi uz pašvaldību sadarbības grupu darbību kopumā.

Nemot vērā minēto, Centra Metodiskās vadības un analītikas departamenta Analītikas nodaļa 2025. gada 25. martā Latvijas pašvaldībām nosūtīja vēstuli Nr. 3.2-1/1175 ar lūgumu pašvaldību sadarbības grupas aizpildīt pielikumā pievienoto aptaujas anketu.

Aptaujas anketas struktūra tika veidota trīs daļās. Aptaujas pirmā daļa bija attiecināma uz pašvaldības sadarbības grupas pamata darbību. Aptaujas otrā daļa aptvēra sadarbības grupā izskatīto individuālo gadījumu vispārīgu atspoguļojumu. Savukārt aptaujas trešajā daļā atsevišķi bija izdalīti jautājumi saistībā ar sadarbības grupu darbības praksi attiecībā uz individuālu gadījumu izskatīšanu pēc informācijas saņemšanas no izglītības iestādes vadītāja iepriekšminētā normatīvā regulējuma gadījumos.

Aizpildītu aptaujas anketu Centrā iesniedza 39 pašvaldību sadarbības grupas (respondenti) no 43, savukārt viena novada sadarbības grupas pārstāvis sniedza informāciju, ka nav iespējams aizpildīt pielikumā pievienotās anketas par sadarbības grupas darbību, jo tā darbību uzsākusi tikai 2025. gadā.

Pateicamies respondentiem par ieguldīto laiku aptaujas anketas aizpildei un iesaisti kopējā sadarbības grupu darbības stiprināšanā un izaugsmē.

¹ Saskaņā ar Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 784 “Bērnu aizsardzības centra nolikums” 4.6. un 4.15. apakšpunktos noteikto;

² 2024. gada 22. augustā spēkā stājās Ministru kabineta 2024. gada 20. augustā noteikumi Nr. 555 “Grozījums Ministru kabineta 2017. gada 12. septembra noteikumos Nr. 545 “Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā””;

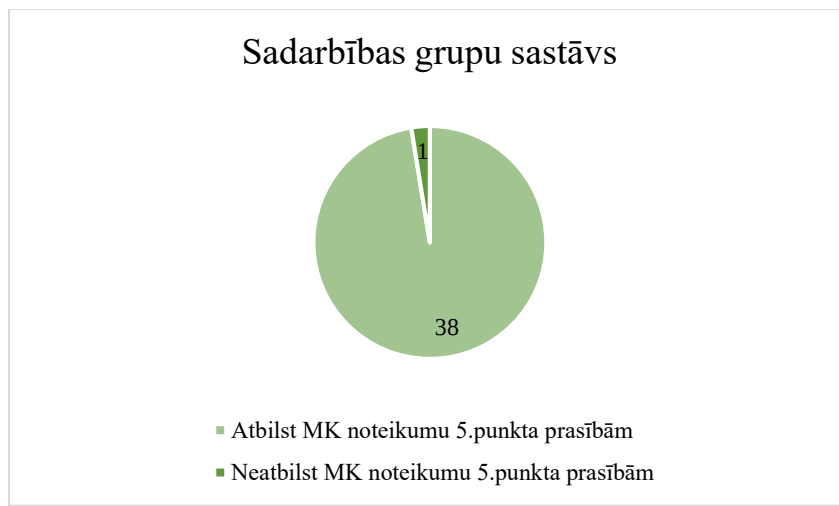
Sadarbības grupas darbības pamatnosacījumi

Sadarbības grupas darbības teritorija

Latvijā visu sadarbības grupu darbības teritorija ir attiecīgā novada vai valstspilsētas administratīvā teritorija. Aptaujas rezultātos netika konstatēta [Noteikumu 4. punktā](#) minētā prakse izveidot vienas pašvaldības ietvaros vairākas sadarbības grupas vai vienu kopīgu sadarbības grupu vairākām pašvaldībām.

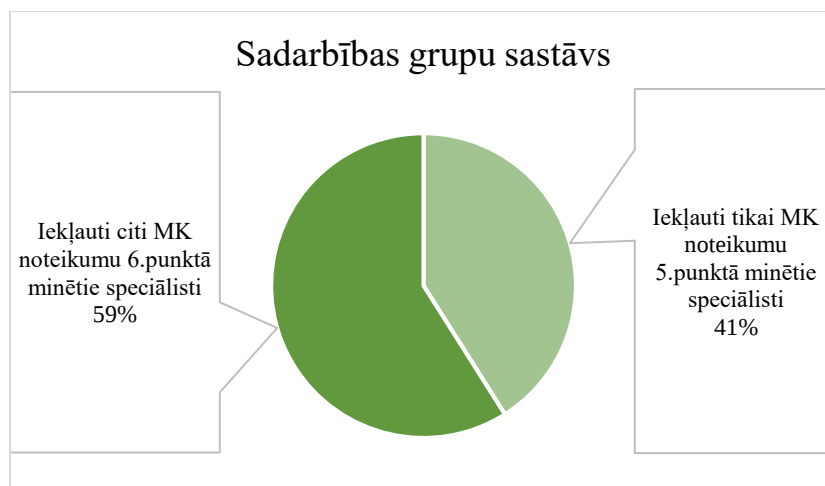
Sadarbības grupas sastāvs

[Noteikumu 5. punktā](#) noteikts obligātais sadarbības grupas pamata sastāvs – pārstāvis no pašvaldības policijas vai Valsts policijas (ja pašvaldība nav izveidojusi pašvaldības policiju vai nav deleģējusi pašvaldības policijas uzdevumus citai pašvaldībai), pašvaldības sociālā dienesta pārstāvis, pašvaldības izglītības pārvaldes pārstāvis vai izglītības speciālists un pārstāvis no bāriņtiesas.

1.attēls

No 39 respondentu sniegtajām atbildēm konstatēts, ka 38 pašvaldību sadarbības grupas sastāvs atbilst [Noteikumu 5. punktā](#) noteiktajām prasībām, tomēr 1 pašvaldības sadarbības grupa tās pamatsastāvā nav iekļāvusi pārstāvi no policijas, kā to paredz [Noteikumu 5.1. apakšpunkts](#) (skatīt 1. attēlu). Sadarbības grupas pamata sastāvā Noteikumu saturā norādīti augsti kvalificēti speciālisti, kuru pieredze un kompetence būtu pietiekama, lai šie speciālisti izprastu un spētu realizēt sadarbības grupas pārstāvja funkcijas ne tikai bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzes veikšanai, bet arī komplicētu individuālu gadījumu risināšanā. Tādēļ vēlams, lai sadarbības grupas pamata sastāvā tiktu iekļauti atbilstoši speciālisti no katras pašvaldības iestādes, nevis šo speciālistu atbalsta personāls, kā tas norādīts atsevišķu respondentu anketās.

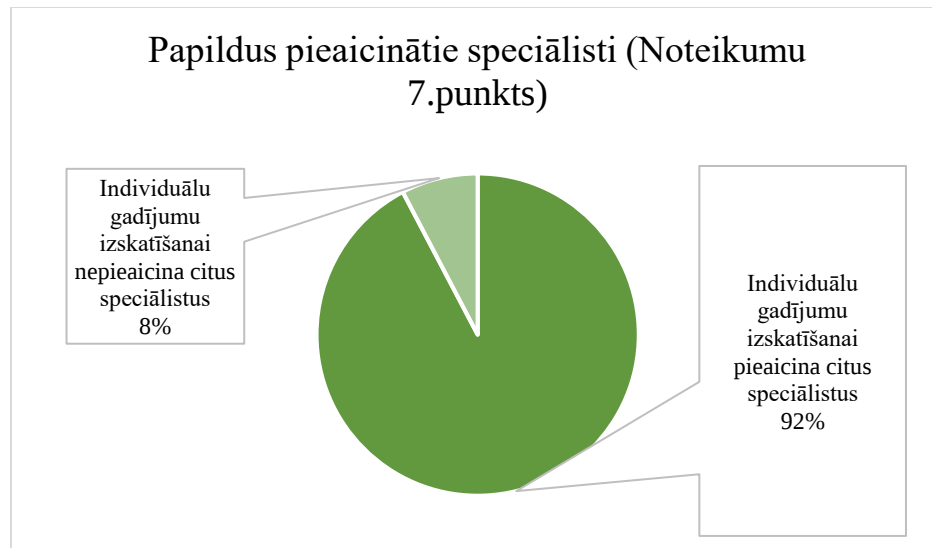

2.attēls

[Noteikumu 6. punkts](#) paredz, ka pēc sadarbības grupas locekļu iniciatīvas sadarbības grupā var pieaicināt pārstāvjus no izglītības iestādēm, bērnu aprūpes iestādēm, ieslodzījuma vietām, pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas, pašvaldības administratīvās komisijas, Valsts probācijas dienesta, Valsts policijas, nevalstiskajām organizācijām. No 39 respondentiem 16 pašvaldību sadarbības grupas sastāvā iekļauti tikai tie speciālisti, kuri minēti [Noteikumu 5. punktā](#). Atbilstoši [Noteikumu 6. punktā](#) noteiktajam, pārejo 23 pašvaldību sadarbības grupas sastāvā iekļauti arī citi speciālisti (skatīt 2. attēlu). Visbiežāk – bērnu tiesību aizsardzības speciālists, komisiju pārstāvji (pedagoģiski medicīniskās komisija, administratīvā komisija), Valsts probācijas dienesta speciālists, bērnu un jauniešu centru pārstāvis, sociālais pedagogs, izglītības iestādes vadītājs, dažādu komiteju pārstāvji un pat domes administrācijas pārstāvis, lai gan to neparedz normatīvais regulējums. Viena pašvaldība norādījusi, ka sadarbības grupā pieaicināts arī citas pašvaldības bāriņtiesas pārstāvis.

[Noteikumu 7. punktā](#) noteikts, ka individuālu gadījumu izskatīšanai sadarbības grupa var pieaicināt citus speciālistus vai pieprasīt no viņiem nepieciešamo informāciju saskaņā ar normatīvajiem aktiem fizisko personu datu aizsardzības jomā, ja attiecīgā informācija varētu būt būtiska sadarbības grupas darbā. No 3 respondentu anketām konstatēts, ka papildus speciālisti netiek piesaistīti, taču 36 respondenti norādīja papildus piesaistītus speciālistus³ (skatīt 3. attēlu) no ārstniecības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, izglītības iestādēm, policijas, bāriņtiesas, sociālā dienesta. Šie speciālisti tiek piesaistīti konkrētu individuālu gadījumu izskatīšanai, kad viņu iesaiste ir nepieciešama konkrētā gadījuma izskatīšanai.

³ Paskaidrojam, ka šie speciālisti neietilpst sadarbības grupas pamata sastāvā;

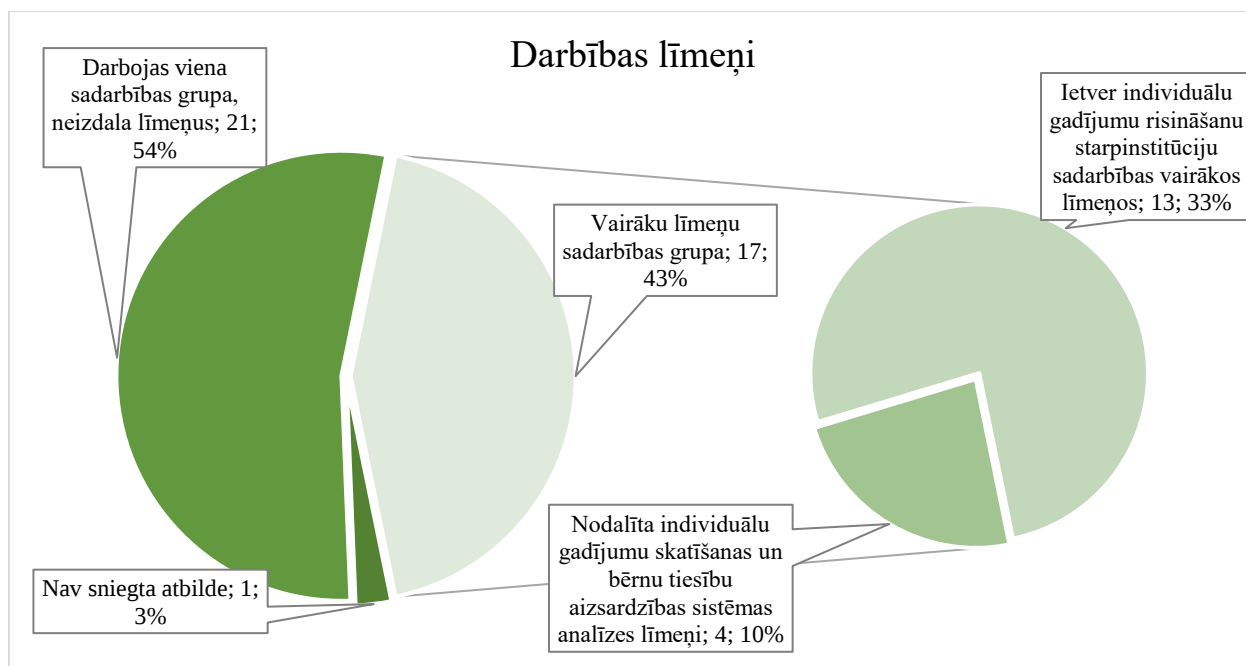
3. attēls

Kopumā no pašvaldību anketām konstatējams, ka pastāv neskaidrība par citu institūciju pārstāvju iekļaušanu pašvaldības sadarbības grupas pamatsastāvā papildus [Noteikumu 5. punktā](#) noteiktajām institūcijām, it īpaši, ja nav atšķirīgs dalībnieku sastāvs individuālo gadījumu izskatīšanai un bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzei. Sniegtās atbildes norāda, ka visdrīzāk [Noteikumu 6. un 7. punkts](#) tiek piemērots vienādi – pieaicinot citu institūciju pārstāvjus konkrētu gadījumu vai jautājumu izskatīšanai.

Sadarbības grupas līmeņi

Anketā tika lūgts sniegt informāciju, cik līmeņos katrā pašvaldībā tiek organizēts sadarbības grupas darbs, lūdzot to īsumā raksturot (skatīt 4. attēlu). No 39 respondentu sniegtajām atbildēm secināts, ka:

- 21 respondenta atbildes liecināja par to, ka sadarbības grupas darbs netiek dalīts līmeņos;
- No 17 respondentu atbildēm bija secināms, ka sadarbības grupas darbība tiek nodrošināta vairākos līmeņos:
 - no tiem tikai 4 respondentu atbildes saturēja skaidru un nepārprotamu informāciju par sadarbības grupas darbību gan individuālu gadījumu izskatīšanai, gan bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzei pašvaldībā;
 - 13 respondentu skaidrojumi ietvēra individuālu gadījumu risināšanu trīs līmeņos – vienas iestādes ietvaros, vairāku iestāžu ietvaros (starpinstitūciju sanāksmes) un individuāla gadījuma izskatīšanu sadarbības grupā iestāžu vadītāju vidū;
- Viens respondents atbildi uz šo jautājumu nesniedza.

4. attēls

Secināms, ka pašvaldību sadarbības grupu darbības prakse un izpratne par sadarbības grupas darbības gradēšanu līmeņos ir atšķirīga, un salīdzinoši maz izplatīta prakse ir noteikt sadarbības grupas darbību vairākos līmeņos, turpretī starp institūciju sadarbība lielā mērā tiek praktizēta vairākos līmeņos. Vērā ņemams, ka vairākas pašvaldības izcēla sadarbību 3 līmeņu posmos, kas iezīmē nepieciešamību diskusijai, vai Noteikumi pietiekami skaidri definē sadarbības grupu darbību un vai speciālisti izprot atšķirību starp starp institūciju sadarbību kā tādu un sadarbības grupas darbību [Noteikumu](#) ietvarā.

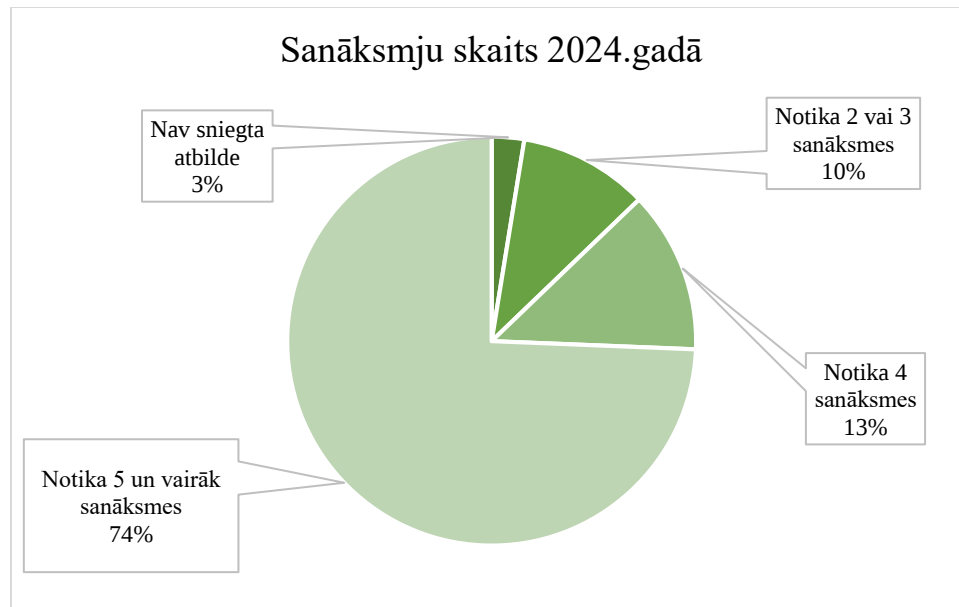
Sadarbības grupas nolikums

Saskaņā ar [Noteikumu 14. punktā](#) noteikto, sadarbības grupa darbojas saskaņā ar pašvaldības domes izstrādāto sadarbības grupas nolikumu. Tikai 1 respondents norādīja, ka šāds nolikums nav pieejams pašvaldības tīmekļa vietnē.

Sadarbības grupu sanāksmju skaits

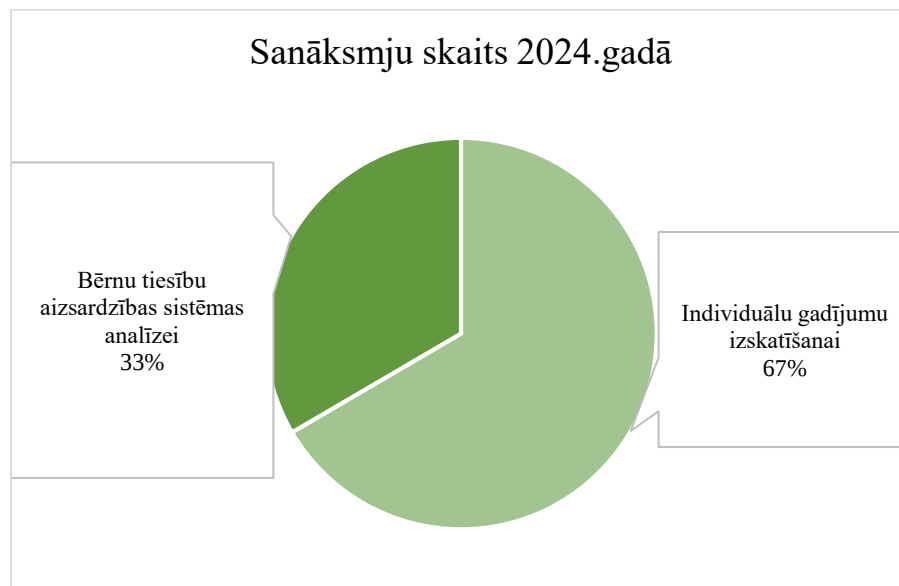
[Noteikumu 14. punktā](#) noteikts, ka sanāksmes notiek pēc vajadzības, bet ne retāk kā četras reizes gadā. No aptaujās sniegtās informācijas secināts, ka (skatīt 5. attēlu):

- 1 pašvaldības sadarbības grupa šajā jautājumā atbildi nesniedza;
- 4 pašvaldību sadarbības grupas norādīja 2024. gadā notikušo sanāksmju skaitu, kas ir mazāks par 4, neizpildot Noteikumos noteikto minimālo sanāksmju skaitu;
- 5 pašvaldību sadarbības grupas norādīja, ka 2024. gadā notikušas 4 sanāksmes;
- Attiecīgi 29 pašvaldību sadarbības grupās 2024. gadā notika vairāk par 4 sanāksmēm.

5. attēls

No kopējā sadarbības grupu sanāksmju skaita 2024. gadā, vidēji 67 % sanāksmju veltītas individuālu gadījumu izskatīšanai, un bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzei veltītas vidēji 33 % sanāksmju (skatīt 6. attēlu). No tā secināms, ka lielāka uzmanība 2024. gadā veltīta tieši individuālo gadījumu risināšanai sadarbības grupā.

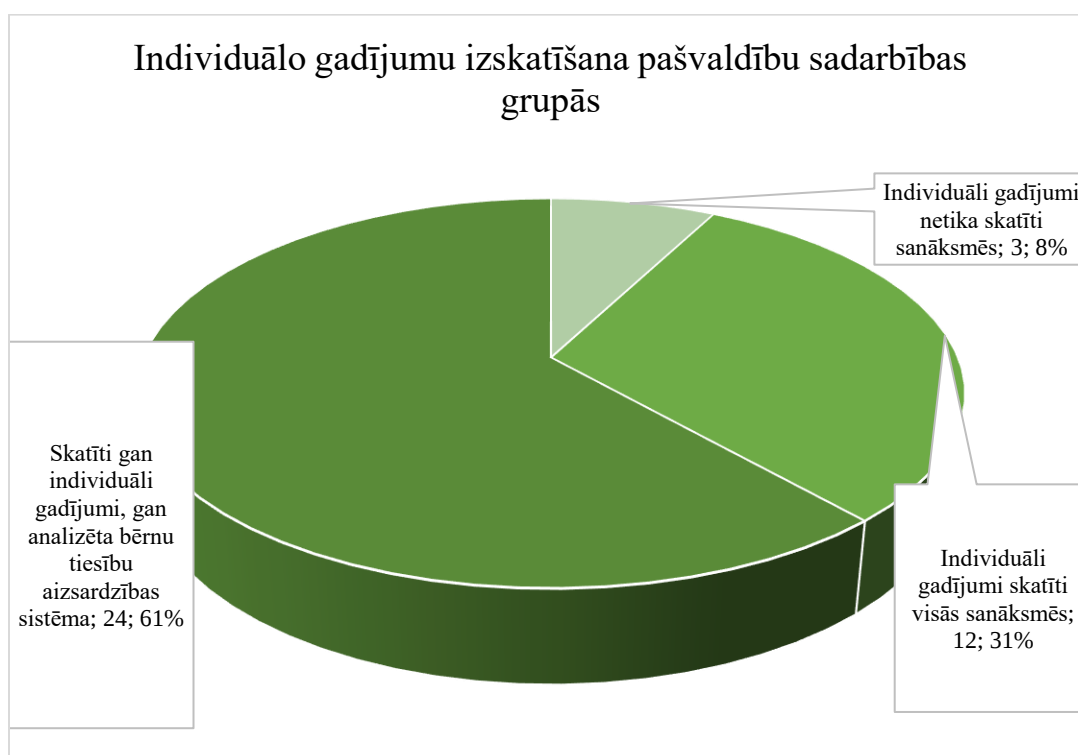

6. attēls

Individuālu gadījumu izskatīšana sadarbības grupā

[Noteikumu 8.1. apakšpunktā](#) noteikts sadarbības grupas pienākums izskatīt individuālus gadījumus saistībā ar iespējamiem bērna tiesību pārkāpumiem, ja ir nepieciešama ātra rīcība un vairāku institūciju sadarbība, kā arī ja radušos situāciju nav iespējams atrisināt vienas institūcijas ietvaros vai nav to izdevies atrisināt ilgstošā laikposmā.

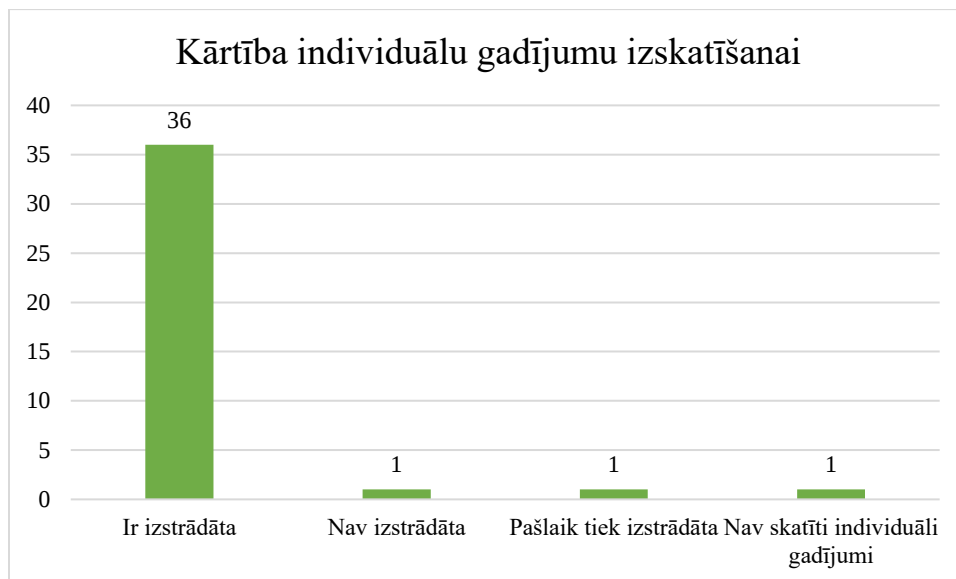
Sanāksmju individuālo gadījumu risināšanai īpatsvars no kopējā sadarbības grupu sanāksmju skaita 2024. gadā sastāda vidēji 67 % (skatīt 5.attēlu). Tikai 3 pašvaldību sadarbības grupās 2024. gadā netika skatīti individuāli gadījumi, turpretī 12 pašvaldību sadarbības grupās individuāli gadījumi skatīti pilnīgi visās 2024. gadā notikušajās sadarbības grupu sanāksmēs. Pārējās pašvaldību sadarbības grupas sanāksmju ietvaros sabalansējušas individuālu gadījumu izskatīšanu ar bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzi (skatīt 7. attēlu).

7. attēls

Kārtība individuālu gadījumu izskatīšanai

Aptaujas ietvaros respondentiem tika lūgts īsi raksturot, kāda ir sadarbības grupas izstrādātā kārtība, izskatot individuālos gadījumus. Atbildes sniedza visas 39 pašvaldību sadarbības grupas (skatīt 8.attēlu).

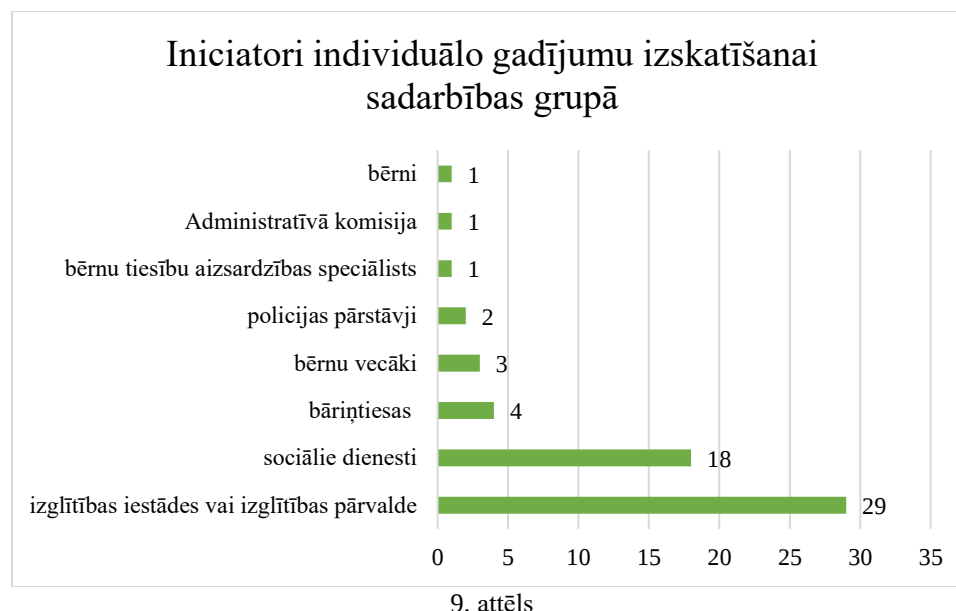

8. attēls

Viens respondents ir norādījis, ka sadarbības grupai nav izstrādāta noteikta kārtība individuālu gadījumu izskatīšanai. Cits respondents norādīja, ka sadarbības grupa savu darbību uzsāka tikai 2024.gada rudenī, tādēļ šobrīd notiek aktīvs darbs pie šādas kārtības izstrādāšanas. Vēl viens respondents norādīja, ka 2024. gadā nav skatīti individuāli gadījumi, līdz ar to nesniedzot tiešu atbildi uz konkrēto jautājumu. No Centrā saņemtajām atbildēm secināms, ka vismaz 36 no 39 sadarbības grupām ir izstrādāta un tiek praktizēta skaidra kārtība, kādā tiek izskatīti individuāli gadījumi sadarbības grupā. Vairums respondentu sniedza izvērstas un izsmēlošas atbildes, kas liecina par pārdomātu un skaidru sadarbības grupas darba organizāciju, sadarbības grupā izskatot individuālus gadījumus.

Iniciatori sadarbības grupu sanāksmju sasaukšanai individuālu gadījumu izskatīšanai

Aptaujas anketās kā iniciatori individuālo gadījumu izskatīšanai sadarbības grupā visbiežāk minēti izglītības iestādes vai izglītības pārvalde (29 reizes), sociālie dienesti (18 reizes), bāriņtiesas (4 reizes). Retāk individuālo gadījumu izskatīšanu sadarbības grupā iniciējuši policijas pārstāvji (2 reizes), bērnu tiesību aizsardzības speciālists (1 reizi) un Administratīvā komisija (1 reizi). Interesanti, ka trīs respondenti kā iniciatorus norādījuši arī bērnu vecākus un viens no respondentiem, arī pašu bērnu kā iniciatoru individuālā gadījuma izskatīšanai sadarbības grupā.

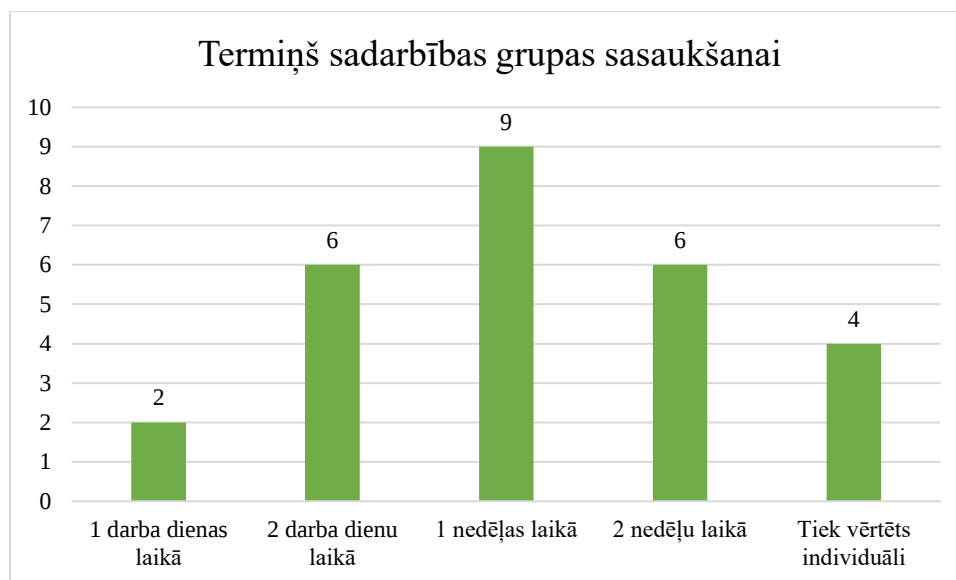

Kritēriji sadarbības grupas sasaukšanai individuālu gadījumu risināšanai

[Noteikumu 8.1. apakšpunktā](#) un [9. punktā](#) noteikti kritēriji sadarbības grupas sasaukšanai individuālu gadījumu izskatīšanai. Gandrīz visās aptaujas anketās respondenti norādījuši kritērijus sadarbības grupas sasaukšanai. Daļa respondentu norādījuši uz sadarbības grupas iesaisti individuālos, galējos gadījumos (bērna nāve, smagas bērna uzvedības problēmas un likumpārkāpumi), tomēr lielākajā daļā gadījumu sadarbības grupa tiek iesaistīta, ja vienas institūcijas ietvaros problēma nav atrisināma. Visbiežāk minētas problēmas izglītības iestādē, bērna klaiņošana, atkarību izraisošo vielu lietošana, bērna agresīva uzvedība. No minētā secināms, ka ļoti iespējams bieži sadarbības grupa individuālu gadījumu izskatīšanu aizvieto un/vai tā pārklājas ar starpinstitūciju sanāksmju funkciju. Būtiski norādīt, ka no sniegtajām atbildēm aptaujas anketās nav izšķirama robeža starp starpinstitūciju sadarbību speciālistu starpā ikdienas darbā un sadarbības grupas sasaukšanu individuālu gadījumu risināšanai.

Termiņš sadarbības grupas sasaukšanai individuālu gadījumu risināšanai

Saistībā ar nepieciešamību izziņāt darbības praksi, ievērojot 2024. gada 8. martā spēkā stājušos grozījumus Ministru kabineta 2023. gada 22. augusta noteikumos Nr. 474 "Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe, pirmā palīdzība un drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos", pašvaldības tika lūgtas sniegt atbildi, vai šādos gadījumos tiek ievērots [Noteikumu 9. punktā](#) noteiktais termiņš, kādā sasaukama sadarbības grupa individuālu gadījumu izskatīšanai (Noteikum paredz sadarbības grupas vadītāja pienākumu ne vēlāk kā divu darbdienu laikā pēc informācijas saņemšanas sasaukt sadarbības grupu).

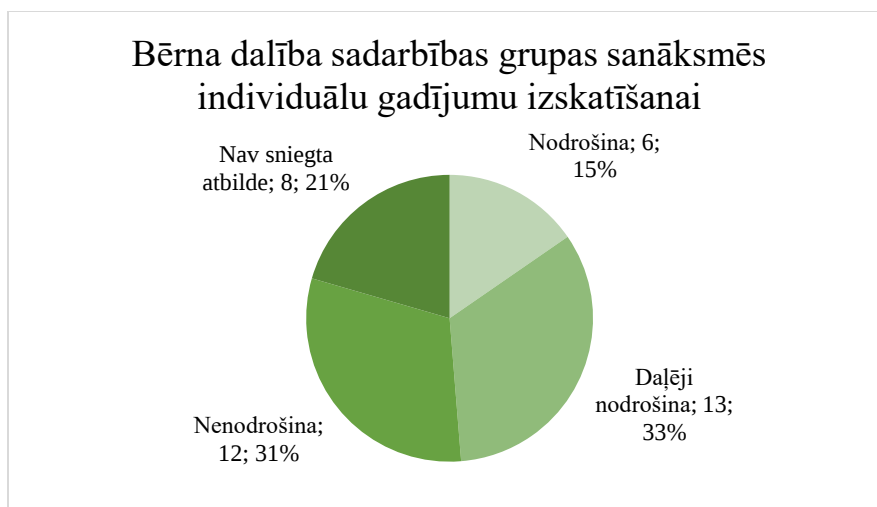
10. attēls

Atbildes uz šo aptaujas jautājumu sniedza 27 respondenti no 39 (skatīt 10. attēlu), norādot kādu no dotajiem atbilžu variantiem. Tikai 2 respondenti norādīja, ka sadarbības grupa tiek sasaukta 1 darba dienas laikā, un 6 respondenti norādīja - 2 darba dienu laikā. 1 nedēļas termiņu atzīmēja 9 respondenti, turpretī 2 nedēļu termiņu norādīja 6 respondenti. 4 respondenti neizvēlējās nevienu no dotajiem atbilžu variantiem, bet aprakstīja vispārīgu kārtību, kas pēc būtības ietver nostādni, ka katrs gadījums ir individuāls un ir vērtējama tā steidzamība, no tiem 1 respondents iekļāva piebildi, ka parasti sadarbības grupa tiek sasaukta 1-3 nedēļu laikā.

Sniegtās pašvaldību atbildes norāda, ka ne vienmēr sadarbības grupu pārstāvji skaidri identificē to, kurai izskatīšanas kārtībai individuālā gadījuma izskatīšana atbilst, jo Ministru kabineta 2024. gada 20. augusta noteikumu Nr. 555 "Grozījums Ministru kabineta 2017. gada 12. septembra noteikumos Nr. 545 "Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā"" anotācija satur atrunu, kuri ir gadījumi, kad ievērojams 2 darbdienų termiņš, skaidrojot, ka pārējos gadījumos sadarbības grupa sanāksme sasaukama atbilstoši sadarbības grupas nolikumā.

Bērna un viņa likumisko pārstāvju līdzdalība

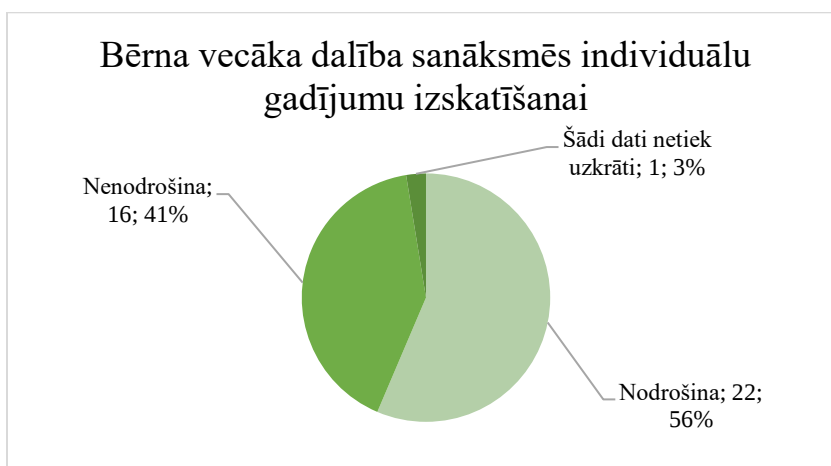
Aptaujas anketās tika lūgts pašvaldību sadarbības grupām sniegt informāciju, cik bieži individuālu gadījumu izskatīšanā tiek pieaicināts arī pats bērns. No 39 respondentu atbildēm tikai 6 respondenti atbildēja apstiprinoši, proti, ka bērni tiek aicināti uz individuālu gadījumu izskatīšanas sanāksmēm sadarbības grupās. Daļēji bērna iesaisti un līdzdalību individuālu gadījumu izskatīšanā sadarbības grupā nodrošina 13 pašvaldībās, taču nemaz nenodrošina – 12 pašvaldībās. Šajā jautājumā informāciju nesniedza 8 respondenti (skatīt 11. attēlu).

11. attēls

No minētā secināms, ka bērna līdzdalība un iesaiste bērnu tiesību pārkāpumu novēršanas nodrošināšanā un tieši ar pašu bērnu saistītu jautājumu risināšanā netiek nodrošināta pienācīgā apjomā un vērtējama kā nepietiekoša un būtu stiprināma.

Līdzīga situācija vērojama arī jautājumā, cik gadījumos sadarbības grupu sanāksmēs individuālu gadījumu risināšanai pieaicināti bērna vecāki vai likumiskie pārstāvji bez bērna klātbūtnes (skatīt 12. attēlu).

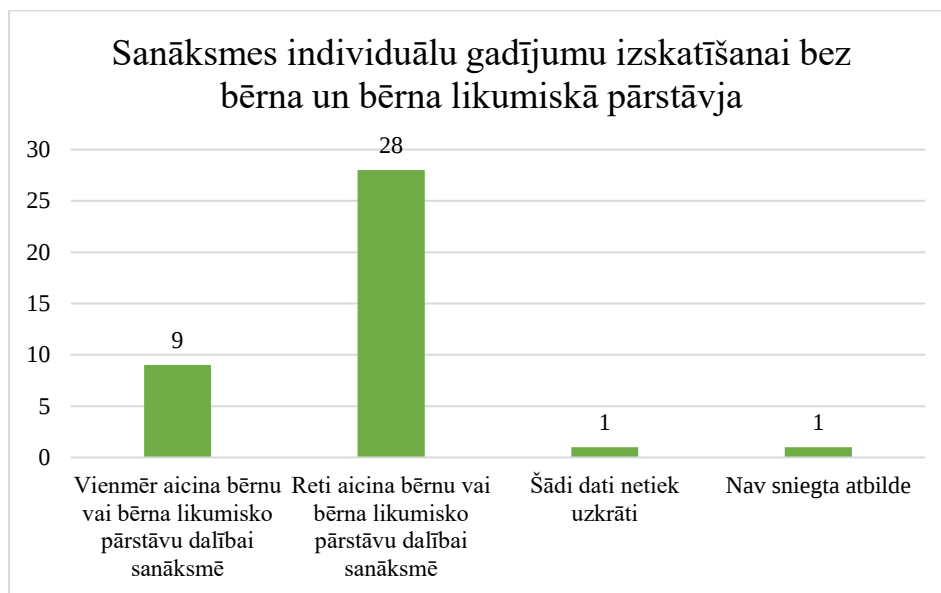

12. attēls

16 pašvaldībās 2024. gadā bērna vecāki nav tikuši aicināti ne uz vienu sanāksmi, 22 respondenti norādījuši sanāksmju skaitu, no kuriem vienā gadījumā ietverta piebilde, ka 20% gadījumu vecāki tiek uzaicināti uz sadarbības grupas sanāksmi jautājumā par viņu bērna individuālā gadījuma izskatīšanu. Viens respondents norādīja, ka šādi statistikas dati netiek uzkrāti.

[Noteikumu 10. punkts](#) paredz, ka, izskatot individuālo gadījumu, sadarbības grupas pārstāvji sniedz un analizē viņu rīcībā esošo informāciju un saskaņo turpmāko rīcību, vienojoties par katras pārstāvētās institūcijas veicamajiem pasākumiem atbilstoši kompetencei.

No aptaujas anketas atbildēm konstatējams liels īpatsvars to gadījumu, kuri izskatīti, nepiedaloties ne bērnam, ne viņa likumiskajam pārstāvim (skatīt 13. attēlu).

13. attēls

No 39 respondentiem tikai 9 atzīmējuši, ka šādu – bez paša bērna vai viņa likumiskā pārstāvja klātbūtnes – izskatīšanas gadījumu nav bijis 2024.gadā. 28 respondenti norādīja gadījumu skaitu, kad tika nodrošināta bērna vai viņa likumiskā pārstāvja dalība sanāksmē, 1 respondents norādīja, ka šāda informācija netiek uzkrāta, un 1 respondents atbildi minētajā jautājumā nesniedza. Secināms, ka liela daļa individuālu gadījumu izskatīšanas sanāksmju notiek tikai speciālistu vidū, gadījuma risināšanā netiekot iesaistītām personām, kuru līdzdalība problēmsituācijas risināšanā ir primāri nozīmīga.

Sadarbības grupas secinājumi par individuālo gadījumu izskatīšanu

Aptaujas anketās tika ietverts jautājums par to, kādi ir sadarbības grupu secinājumi par sadarbības grupas individuālo gadījumu risināšanas efektivitāti un ieguvumiem.

Lielākā daļa respondentu norādīja, ka sadarbības grupas sanāksmes individuālu gadījumu risināšanai dod lielu pienesumu starpinstitūciju sadarbības stiprināšanai pašvaldībā, kā arī ļauj speciālistiem vienkopus risināt konkrētus gadījumus, nosakot konkrētus speciālistiem veicamos uzdevumus. Vienlaikus norādīts, ka sadarbības grupas individuālu gadījumu izskatīšanā efektivitāte ir lielā mērā atkarīga no sadarbības grupas dalībnieku **godprātīgas uzdoto uzdevumu pildīšanas, ieinteresētības, zināšanu bāzes** un spējas **savlaicīgi nodrošināt informācijas apriti** individuāla gadījuma risināšanas ietvaros (skatīt 14. attēlu).

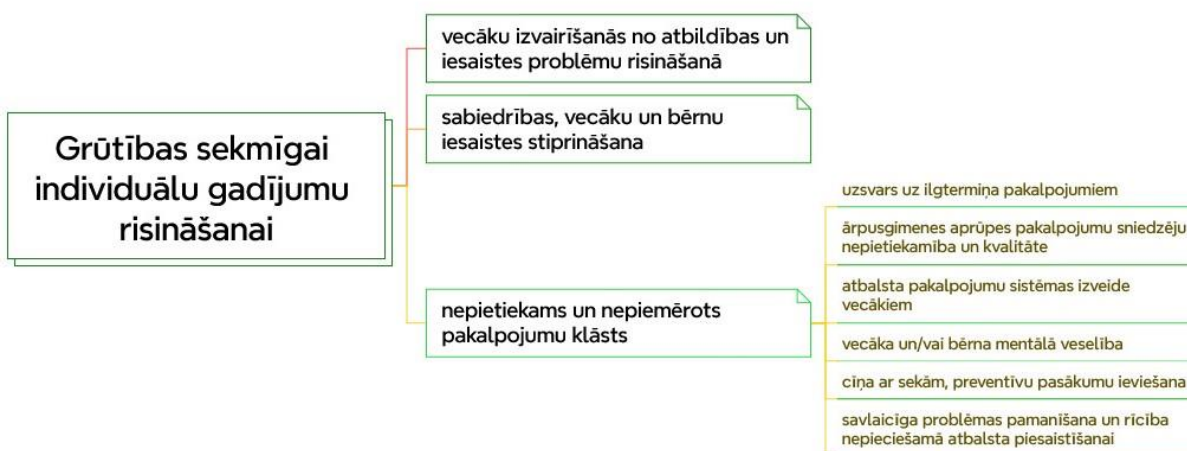

14. attēls

Sasaistē ar iepriekš norādīto par bērna un viņa likumiskā pārstāvja līdzdalību un līdzatbildību individuālo gadījumu risināšanā sadarbības grupā, daļa respondentu kā būtisku secinājumu par grūtībām sekmīgai gadījuma risināšanai norādīja **vecāku izvairīšanos no atbildības, problēmas noliegšanu, neiesaistīšanos problēmu risināšanā**, kā arī nepieciešamību pēc mehānismiem, kā veicināt vecāka spējas un izpratni uzņemties atbildību par bērna problemātiskas uzvedības risināšanu.

Papildus minētajam norādīta **nepietiekama un nepiemērota pakalpojumu klāsta problemātika** pašvaldībās – piemēram:

- nepieciešams palielināt ģimenes asistentu skaitu, lai spētu apkalpot vismaz daļu no klientiem, kuriem asistents ir nepieciešams, tostarp arī kā **ilgtermiņa pakalpojums**;
- īpaši sarežģītos un kompleksos gadījumos, kad bērnu būtu nepieciešams šķirt no ģimenes, tas nav iespējams, jo **ārpusģimenes aprūpes** iestāde atsakās uzņemt bērnu ar uzvedības problēmām situācijās, kad nav izdevies bērnam atrast aizbildni vai audžuģimeni;
- **atbalsta pakalpojumu sistēmas izveide vecākiem** un to trūkums pašvaldībā, kas liedz panākt bērna situācijas uzlabojumus ilgtermiņā (norādīts, ka novērota bieža problēmas atkārtotšanās, panāktais risinājums ir īslaicīgs lielā daļā individuālo gadījumu);
- Uzsvērta problemātika un risinājuma nepieciešamība saistībā ar **vecāka vai bērna mentālo veselību**, tostarp arī **pakalpojumu, speciālistu konsultāciju, medicīniskās aprūpes pieejamības problemātiku**;
- nepieciešams lielāks uzsvars uz **preventīvu pasākumu ieviešanu, īstenošanu un stiprināšanu, proaktīvu rīcību** tā vietā, lai **cīnītos ar sekām**;
- nepieciešams lielāks uzsvars uz pašas **sabiedrības, vecāku un bērnu iesaisti**, viņu atbildības apziņas stiprināšanu;
- būtiski nodrošināt **savlaicīgu** speciālistu un sadarbības grupas informēšanu par konstatētajām grūtībām saistībā ar konkrēto individuālo gadījumu, nepieļaujot situācijas pasliktināšanos un negaidot brīdi, kad ir par vēlu, lai panāktu situācijas risinājumu (skatīt 15. attēlu).

15. attēls

No respondentu sniegtajām atbildēm secināms, ka vēl joprojām būtisks faktors neefektīvai individuālo gadījumu risināšanai sadarbības grupā un starpinstitūciju sadarbības līmenī ir speciālistu pārmērīgā **noslodze**, **kapacitāte** un **jaunu speciālistu piesaistes problemātika** pašvaldībās, kā arī **sašķeltība**, kas liedz pilnvērtīgi attīstīt starpinstitūciju sadarbību speciālistu vidū vienas pašvaldības ietvaros. Piemēram, viens no respondentiem kā būtisku riska faktoru individuālu gadījumu izskatīšanas efektivitātei norādījis sistemātisku valsts policijas pārstāvju nepiedalīšanos sadarbības grupas iniciētās sanāksmēs. Savukārt vairāki respondenti norādījuši uz speciālistu zināšanu un izpratnes trūkumu par katras iestādes un to **speciālistu kompetences un atbildības robežām** (skatīt 16. attēlu).

16. attēls

Centra iesaiste gadījumos, kad sadarbības grupa nevar vienoties par saskaņotu un koordinētu sadarbību

[Noteikumu 11. punktā](#) noteikts, ja sadarbības grupa, izskatot individuālo gadījumu, nevar vienoties par saskaņotu un koordinētu sadarbību, tā informē Centru, kas sniedz konsultatīvu un metodisku atbalstu, lai tiktu ievērotas bērna intereses. [Centra nolikums](#)⁴ paredz Centra darbības

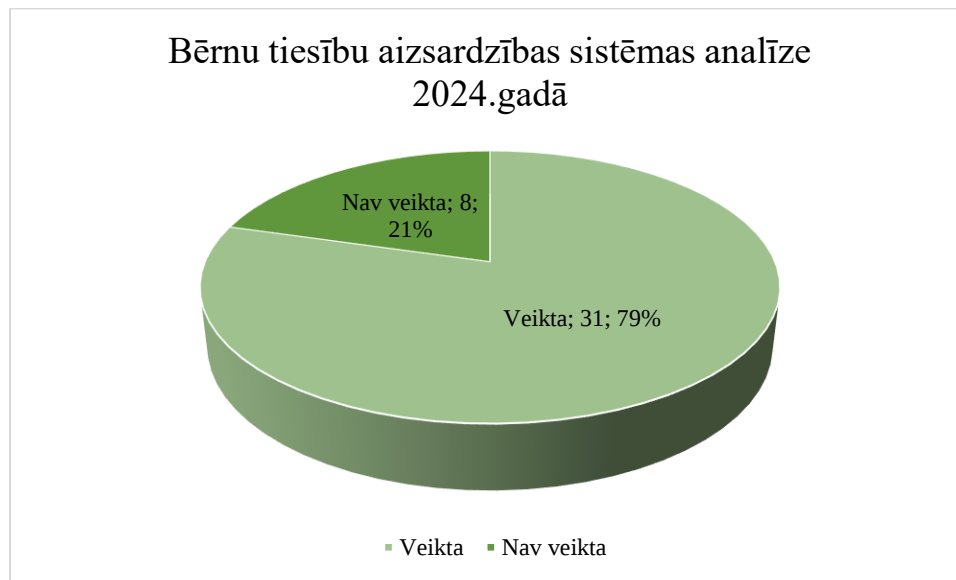
⁴ Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 784 “Bērnu aizsardzības centra nolikums” [2. punkts](#);

mērķi sniegt atbalstu bērnu aizsardzības jomā bērniem un [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5. pantā](#) minētajiem bērna tiesību aizsardzības subjektiem⁵. No respondentu sniegtajām atbildēm konstatēts, ka 8 no 39 pašvaldību sadarbības grupām 2024. gadā ir vērsušās Centrā konsultācijas saņemšanai. Tomēr no sniegtajām atbildēm nav identificējams, vai respondenti norādījuši tieši sadarbības grupas, individuālu pašvaldības speciālista vai atsevišķas pašvaldības iestādes vēršanos Centrā metodiska atbalsta saņemšanai.

⁵ Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5. pantā minētie bērnu tiesību aizsardzības subjekti ir bērna vecāki (adoptētāji), audžuģimene un aizbildņi, izglītības, kultūras, veselības aprūpes un bērnu aprūpes iestādes, valsts un pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas un citas fiziskās vai juridiskās personas, kuru darbība saistīta ar atbalsta un palīdzības sniegšanu bērniem, darba devēji, kā arī bērnu organizācijas un ģimene;

Situācijas analīze bērnu tiesību aizsardzības jomā pašvaldībā

[Noteikumu 8.2. apakšpunktā](#) noteikts sadarbības grupas pienākums analizēt situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā.

17. attēls

No 39 respondentu sniegtajām atbildēm konstatēts, ka bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīze 2024. gadā veikta 31 pašvaldības sadarbības grupā (šajās pašvaldībās vismaz viena sanāksme veltīta bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzei). Pārējie 8 respondenti norādīja, ka visas sadarbības grupas sanāksmes veltītas tikai individuālu gadījumu izskatīšanai (skatīt 17. attēlu). Secināms, ka 1/5 daļā no valsts pašvaldībām 2024. gadā sadarbības grupās netika veikta bērnu tiesību aizsardzības situācijas analīze. Vienlaikus uzsverams, ka aptauja detalizēti neatspoguļo, kādos jautājumos un kādā apjomā pašvaldības situācija bērnu aizsardzības jautājumos tikusi analizēta.

Mehānismi (algoritmi) sadarbības veicināšanai pašvaldībā

Centrs aptaujā lūdza sadarbības grupām sniegt informāciju, vai sadarbības grupas ietvaros tika skatīti jautājumi saistībā ar pašvaldības speciālistiem Centrā izstrādātajiem metodiskajiem materiāliem. Attiecībā uz Centra izstrādāto [algoritmu starpinstitūciju sadarbībai \(Valsts un pašvaldības policijas, ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu, bāriņtiesas un sociālā dienesta darbiniekiem\) vardarbības pret bērnu gadījumos](#) no 39 respondentiem 23 (59 %) pašvaldību sadarbības grupās ir izskatīts un pārrunāts šis algoritms, 8 (21 %) sadarbības grupās šis algoritms netika izskatīts, bet no 8 (21 %) respondentu atbildēm nav iespējams secināt, vai algoritms tika izskatīts.

Attiecībā uz Centra izstrādāto [vardarbības gadījumu risināšanas algoritmu izglītības iestādēs](#) vērojama gandrīz identiska tendence - no 39 respondentiem 24 (62 %) pašvaldību sadarbības grupās ir izskatīts šis algoritms, 7 (18 %) sadarbības grupās šis algoritms netika izskatīts, un 8 (21 %) respondentu atbildēs nedz apstiprināja, nedz noliedza šī algoritma izskatīšanu sadarbības grupā un attiecīgi izmantošanu speciālistu darbā.

Papildus 21 respondents sniedza informāciju par citiem sadarbības grupas izstrādātiem vai plānotiem sadarbības veicināšanas algoritmiem un aktivitātēm speciālistu un pašvaldības iestāžu efektīvākai sadarbībai, kas ir pozitīvs rādītājs uz sadarbības grupas nozīmi plānojot un organizējot savas pašvaldības efektīvāku sadarbību bērnu aizsardzības jautājumos.

Sadarbības grupu secinājumi par veikto bērnu tiesību aizsardzības situācijas analīzi

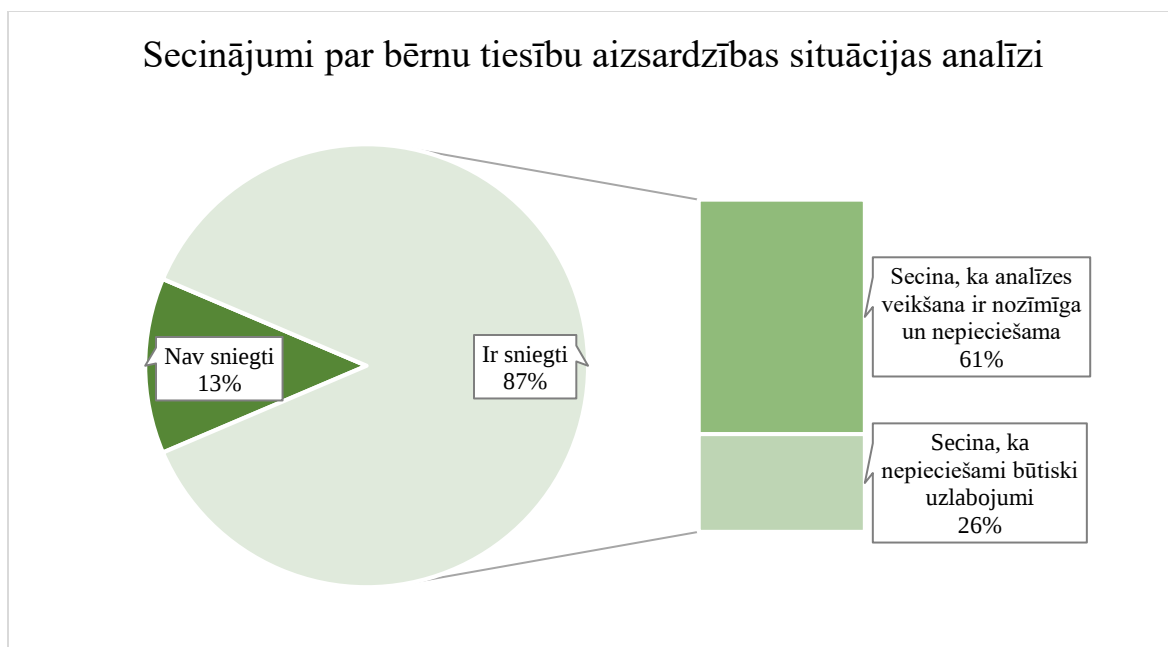
Aptaujas anketā respondentiem tika lūgts brīvā formā norādīt pašvaldību sadarbības grupas secinājumus par sadarbības grupas darbību saistībā ar situācijas analīzi bērnu tiesību aizsardzības jomā pašvaldībā kopumā, vienlaikus sniedzot arī sadarbības grupas viedokli par vēlamiem uzlabojumiem sekmīgākai situācijas analīzei bērnu tiesību aizsardzības jomā pašvaldībā.

No 39 respondentu sniegtajām atbildēm secināms, ka (skatīt 18. attēlu):

- 5 pašvaldību sadarbības grupās bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīze netiek veikta vai tā vēl ir procesā⁶;
- 34 respondenti norādīja, ka analīzes veikšana ir nozīmīga un nepieciešama, tomēr konstatēti dažādi ārēji kavējoši apstākļi un ar speciālistu noslodzi saistīti apgrūtinājumi, kas kavē bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzi (šo respondentu brīvā formā sniegtās atbildes turpmāk tiks aprakstītas no dažādiem aspektiem).

No 34 respondentu sniegtajām atbildēm 24 respondenti norādīja jau iepriekš individuālu gadījumu izskatīšanas ietvaros minētos kavējošos faktorus (**speciālistu pārmērīgā noslodze, kapacitāte**), kā arī **atalgojuma neesamību** par sadarbības grupas dalībnieka pienākumu veikšanu. Vairāki respondenti norādīja, ka būtu nepieciešams sadarbības grupas darbības koordinēšanu un **vadīšanu uzticēt neatkarīgam, ar pašvaldības iestādēm nesaistītam, speciālistam**, piemēram, bērnu tiesību aizsardzības speciālistam, kurš vadītu un koordinētu institūciju speciālistu sadarbības jautājumus pašvaldībā. Daudzi respondenti secinājumu vietā par situācijas analīzi bērnu tiesību aizsardzības jomā norādīja tikai konkrētus nepieciešamos uzlabojumus.

⁶ Lai gan iepriekš (skatīt 17. attēlu 15.lpp) 8 respondenti norādīja, ka visas sadarbības grupas sanāksmes veltītas tikai individuālu gadījumu izskatīšanai, tomēr 3 no tām sniedza secinājumus par sadarbības grupas bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzi.

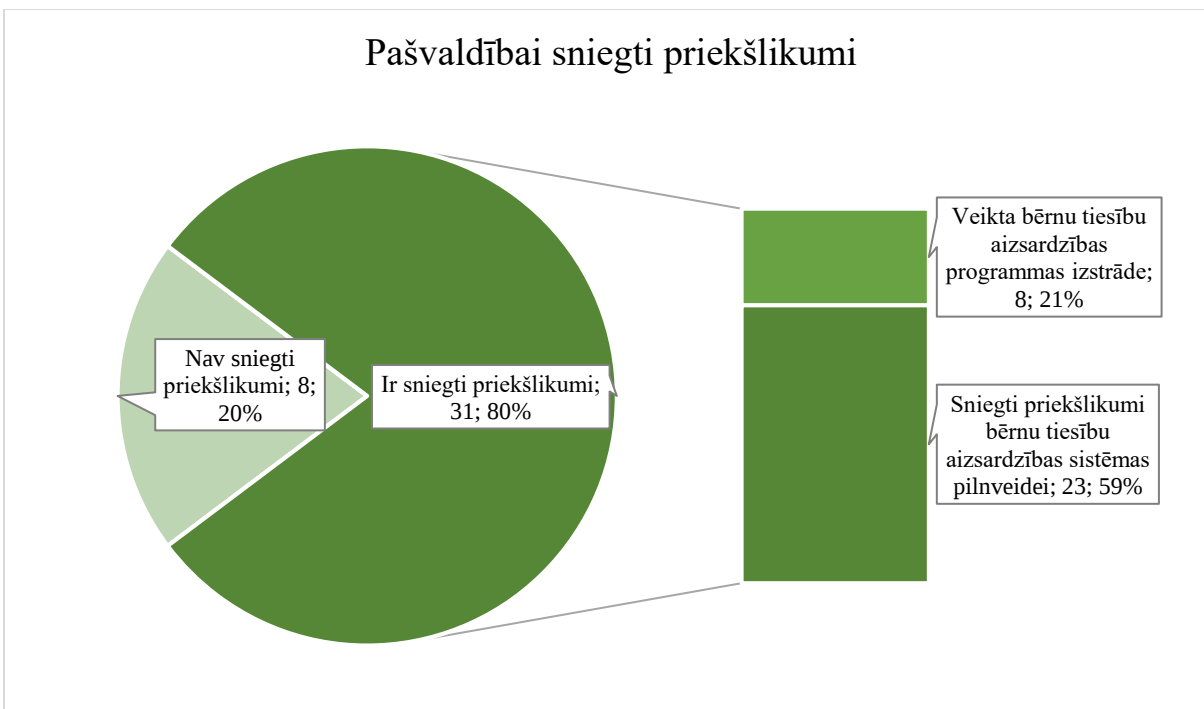
18. attēls

Kopā pašvaldību sadarbības grupas secinājumi par sadarbības grupas darbību vērsti uz ārējiem faktoriem, sistēmisku bērnu tiesību aizsardzības jomas problemātiku. No 34 respondentiem 19 respondentu (56%) anketās uzmanība koncentrēta galvenokārt uz bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pašvaldībā vājajiem posmiem, piemēram, pakalpojumu pieejamība, kvalitāte, nepietiekamība, resursu trūkums, nepietiekama sadarbība u.tml.,. Pārējie 15 respondenti (44%) atbildes vairāk koncentrējuši uz sadarbības grupas darbību, tās vadīšanu un organizēšanu kopumā.

Priekšlikumi pašvaldībai par nepieciešamajiem uzlabojumiem

[Noteikumu 8.2. apakšpunktā](#) noteikts, ka sadarbības grupa sniedz pašvaldībai priekšlikumus novada vai republikas pilsētas bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādei, tostarp par nepieciešamajiem pasākumiem institūciju sadarbības sistēmas pilnveidošanai un saskaņotai un koordinētai institūciju sadarbībai.

No 39 respondentiem 31 (79 %) pašvaldību sadarbības grupa 2024. gadā ir sniegusi pašvaldībai priekšlikumus, bet 8 (21 %) – nav sniegušas.

19. attēls

No 31 pašvaldību sadarbības grupām, kuras sniedza informāciju par pašvaldībai sniegtajiem priekšlikumiem bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidei, **8 respondenti norādīja, ka 2024. gadā ir piedalījušies bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādē un aktualizēšanā.**

23 respondenti sniedza izvērstu skaidrojumu par pašvaldībai sniegtajiem priekšlikumiem bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidei, tostarp atsevišķi respondenti sniedza priekšlikumus pašvaldībai arī par bērnu tiesību aizsardzības speciālista vakances izveidi pašvaldībā.

Lai arī anketā atsevišķi netika ietverts jautājums par to, vai pašvaldībā tiek nodarbināts bērnu tiesību aizsardzības speciālists, no anketās sniegtās informācijas konstatēts, ka 6 pašvaldībās nav bērnu tiesību aizsardzības speciālista, 1 pašvaldībā ir izveidota bērnu tiesību aizsardzības speciālista amata vieta, kura uz aptaujas brīdi vēl bija vakanta, 13 pašvaldībās darbu veic bērnu tiesību aizsardzības speciālists un no 18 pašvaldību saņemtajām atbildēm nav konstatējams, vai pašvaldībās ir nodrošināta bērnu tiesību aizsardzības speciālista vakance. No 6 pašvaldībām, kurās nav bērnu tiesību aizsardzības speciālista, tika īpaši uzsvērtā šāda speciālista nepieciešamība un iesaiste sadarbības grupas pamata sastāvā. Atsevišķi respondenti norādīja, lai gan sadarbības grupa ir izteikusi lūgumu pašvaldībai nodrošināt bērnu tiesību aizsardzības speciālistu pašvaldībā, minētais lūgums ticis atteikts.

No 8 sadarbības grupām, kuras 2024. gadā nevienā no sanāksmēm nebija veikušas bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzi, veltot tās tikai individuālu gadījumu izskatīšanai (skatīt 17. attēlu), 6 norādīja, ka 2024. gadā nav sniegušas priekšlikumus pašvaldībai bērnu tiesību aizsardzības sistēmas uzlabošanai. 1 respondents norādīja uz 2023. gadā (nevis, kā prasīts, 2024. gadā) veikto darbu saistībā ar rīcības programmas priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas prevencijas sistēmas un ieviešanas plānu pašvaldībā. Vēl 1 respondents norādīja, ka 2024. gadā tika pārskatīts nolikums un veikti labojumi. Minētais apstiprina, ka gadījumā, ja pašvaldības sadarbības grupa neveic kopēju pašvaldības bērnu tiesību aizsardzības situācijas analīzi, visdrīzāk pamatotu un situāciju uzlabojošu priekšlikumu sniegšana pašvaldības domei nenotiek. Tādēļ ir

būtiski attīstīt sadarbības grupas locekļu kompetenci un spēju veikt arī vispārīgu situācijas monitoringu, analīzi, secinājumu un priekšlikumu formulēšanu.

Sadarbības grupas priekšlikumi Labklājības ministrijai

[Noteikumu 8.3.apakšpunktā](#) noteiktas sadarbības grupas iespējas sniegt Labklājības ministrijai (turpmāk – ministrija) priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidei un sadarbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā tālākai virzīšanai izskatīšanai Bērnu lietu sadarbības padomē.

Aptaujas anketās par šo jautājumu atbildes sniedza 38 no 39 respondentiem (skatīt 20. attēlu). No saņemtajām 38 atbildēm konstatēts, ka lielākā daļa - 33 pašvaldību sadarbības grupas nav vērsušās ministrijā ar priekšlikumiem 2024. gadā. No tiem 1 respondents norādīja, ka ir vērsušies ministrijā ar priekšlikumu 2025. gadā (nevis, kā prasīts, 2024. gadā). Cits respondents norādīja, lai gan nav snieguši ministrijai priekšlikumus, tomēr ir piedalījušies ministrijas organizētās diskusijās un izteikuši viedokli dažādos jautājumos.

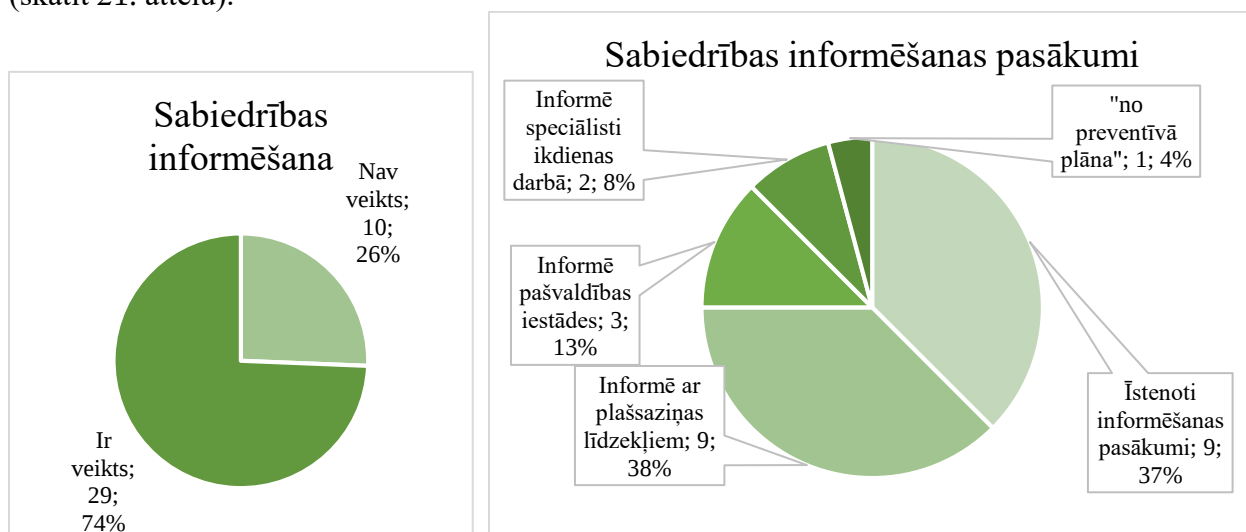
20. attēls

No 38 saņemtajām atbildēm tikai 5 respondenti anketās norādīja, ka ir snieguši ministrijai priekšlikumus 2024. gadā par šādiem jautājumiem:

- 1 respondents informēja ministriju par labās prakses piemēriem vardarbības ģimenē gadījumos;
- 3 respondenti izteica ministrijai viedokli, iebildumus par normatīvo aktu pilnveidi, to grozījumiem;
- 1 respondents norādīja uz regulāru sadarbību ar ministriju un norādīja izvērsto sniegto priekšlikumu jomu uzskaitījumu.

Sabiedrības informēšana par aktuāliem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem

[Noteikumu 8.4. apakšpunktā](#) noteikts sadarbības grupas pienākums informēt sabiedrību par aktuāliem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem. Attiecībā uz sadarbības grupas nodrošinātajiem sabiedrības informēšanas pasākumiem par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, 10 respondenti no 39 norādīja, ka šādi pasākumi 2024. gadā nav tikuši nodrošināti (skatīt 21. attēlu).

21. attēls

No 29 respondentiem, kuri snieguši informāciju par veiktajiem pasākumiem sabiedrības informēšanai par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem:

- 9 respondenti norādīja izvērstu informāciju par īstenotajiem pasākumiem sabiedrībai kopumā;
- 9 respondenti norādīja tikai īstenotos informēšanas pasākumus par bērnu tiesību aizsardzības aktualitātēm, izmantojot plašsaziņas līdzekļus (tīmekļa vietnes, sociālie mediji, preses izdevumi u.tml.);
- 3 respondenti norādīja izglītības iestādes un sociālo dienestu kā informācijas nodošanas kanālu par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem sabiedrībai;
- 2 respondenti norādīja, ka katrs speciālists dienesta pienākumu ietvaros veic sabiedrības informēšanu, proti, nekādi īpaši informēšanas pasākumi sabiedrībai netiek īstenoti;
- 1 respondents norādīja, ka sabiedrības informēšanas pasākumi tiek īstenoti “no preventīvā plāna”.

No 5 respondentu sniegtajām atbildēm konstatēts, ka to norādīto pasākumu auditorija ir nevis sabiedrība kopumā, bet tieši speciālisti.

Sadarbības grupu viedoklis par tās darbības pilnveidi

Sadarbības grupām aptaujā tika lūgts norādīt konstatētās grūtības un nepilnības saistībā ar starpinstitūciju sadarbību pašvaldībā.

No 39 saņemtajām atbildēm 8 (21 %) respondenti norādīja, ka grūtības 2024. gadā starpinstitūciju sadarbībā netika konstatētas.

No 39 respondentiem 31 (79 %) pašvaldības sadarbības grupa sniedza izvērstu grūtību uzskaitījumu pašvaldībā, kas negatīvi ietekmē starpinstitūciju sadarbību, kā arī sadarbības grupas kā vairāku pašvaldības iestāžu speciālistu vienojošas struktūras darbību (skatīt 22. attēlu):

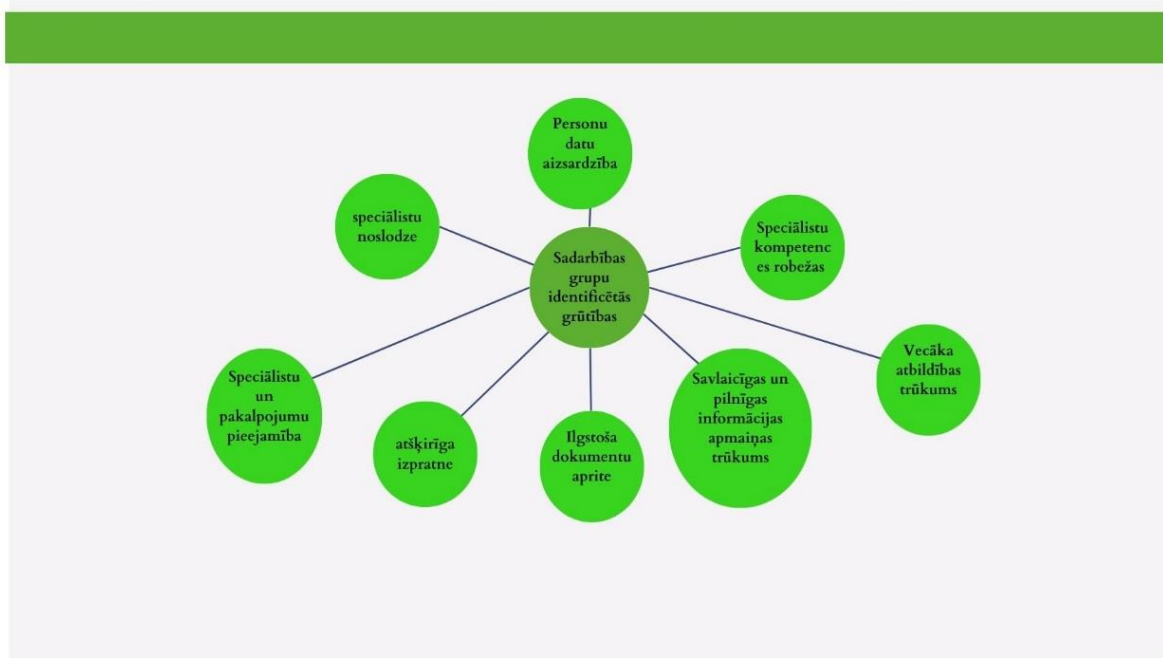
- **Sadarbības grupas dalībnieku un citu pašvaldības speciālistu noslodze** minēta 12 respondentu anketās, papildus 1 respondents norādīja, ka pašvaldībā ir nepieciešams bērnu tiesību aizsardzības speciālists, kurš varētu koordinēt bērnu tiesību aizsardzības jautājumu virzību un efektīvu informācijas apriti starp speciālistiem, tādējādi atvieglojot sadarbības grupas darbu, jo pēc 7 pašvaldību norādītā, darbs sadarbības grupā nav savienojams ar tās dalībnieku pamatdarbu, līdz ar to nav iespējams pilnvērtīgi veltīt laiku un speciālista resursus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzei pašvaldībā;

1 respondents norādīja, ka sadarbības grupas kapacitāti izsmel individuālo gadījumu risināšana, tādēļ neatliek resursu bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzei, proti, kā minēts iepriekš – sadarbības grupa aizstāj starpinstitūciju sadarbību speciālistu ikdienas darbā; Viena respondenta anketā norādīts viedoklis par sadarbības grupas nelietderību pašvaldībā. Tas skaidrots ar to, ka sadarbības grupa izskata tikai individuālus gadījumus un šī funkcija pārklājas ar starpprofesionāļu sadarbību, tādēļ respondenta ieskatā lietderīgāk būtu pašvaldībā sadarbības grupu aizstāt ar bērnu tiesību aizsardzības speciālista darbu.

- **Speciālistu kompetences robežu un atšķirīgas izpratnes problemātika** minēta 10 respondentu anketās. Papildus 4 anketās kā šķērslis sadarbībai norādīts speciālistu nekvalitatīvs darbs, un 2 respondentu anketās norādīts, ka speciālisti nereti nesasauc starpinstitūciju sanāksmes, kad tas ir bijis ļoti nepieciešams. Viens respondents minēja, ka sadarbības grupai ir tikai rekomendējošs raksturs un nav mehānismu, kā ietekmēt sadarbības grupas dalībniekam uzdoto uzdevumu izpildi;
- 9 respondenti minējuši **nepietiekamu un novēlotu informācijas apmaiņu** kā šķērslis sadarbībai, kā arī 5 anketās minēts **izpratnes trūkums** speciālistu vidū par starpinstitūciju sadarbības nozīmīgumu katras individuālas situācijas risināšanā, kurā iesaistīts bērns. Viena respondenta anketā īpaši akcentēta ārstniecības personu, tostarp arī ģimenes ārstu negatīvā prakse savlaicīgi neziņot sociālajam dienestam vai bāriņtiesai par bērnu nepietiekamu aprūpi vai citiem bērnu tiesību pārkāpumiem. Minētais respondents uzsvēra, ka ārsta nostāja šajā jautājumā ir ļoti subjektīva un ir atkarīga no ārsta personības un individuālajiem uzskatiem, nevis stingri noteikta kārtība kā speciālistam, kurš ikdienas darbā strādā ar nepilngadīgām personām;
- **Akcentēta arī medicīnas speciālistu trūkuma un pakalpojumu pieejamības lauku reģionos problēma.** 4 respondenti norādīja, ka lauku reģionos nav pieejami nepieciešamie pakalpojumi, tāpat 6 respondenti norādīja uz piemērotu pakalpojumu neesamību bērniem ar problemātisku uzvedību, 4 respondenti norādīja uz izglītības un veselības aprūpes speciālistu vispārīgu trūkumu. Vēl 2 respondentu anketās minēts finansējuma trūkums nepieciešamo pakalpojumu izveidei pašvaldībā;
- 2 respondenti kā sadarbību apgrūtināšu faktoru minēja “*birokrātiju*” – iespējams, ar to domāta ilgstoša dokumentu aprīte, kas izriet no normatīvā regulējuma prasībām

(paskaidrojam, ka starpinstitutionu sadarbība aptver ne tikai dokumentu apriti starp iestādēm un indivīdiem, bet arī tikšanās, telefona sarunas, attālinātas saziņas un informācijas apmaiņas iespējas, kas ļautu operatīvi iesaistīties speciālistiem un risināt steidzamus jautājumus nekavējoties, kamēr notiek oficiāla dokumentu aprīte);

- Vecāku izvairīšanās no sadarbības un personas datu aizsardzības jautājumi arī norādīti kā grūtība sadarbībai 2 atsevišķās anketās.

22. attēls

Metodiskā atbalsta vajadzības sadarbības grupu darbības uzlabošanai

Jautājumā par to, kādas ir sadarbības grupas metodiskā atbalsta vajadzības tās darbības uzlabošanai, no 39 respondentiem 7 respondenti norādīja, ka šādu vajadzību nav vai ir pietiekami ar jau esošajiem metodiskā atbalsta materiāliem. Pārējie respondenti norādīja plašu uzskaitījumu ar vispārīgām vajadzībām, ne tikai saistītām ar sadarbības grupas darbību, bet konkrētu speciālistu jomas stiprināšanu un ļoti konkrētu vajadzību apmierināšanu, kas ne vienmēr saistīta ar metodisku atbalstu.

Apkopojot sniegtās atbildes par metodiskā atbalsta vajadzībām, tās turpmāk tiks dalītas būtiskākajās kategorijās.

1.kategorija: Sadarbības grupas vajadzības.

Visbiežāk nosauktā vajadzība sadarbības grupas darbības atbalstam minēta sadarbības grupas dalībnieku pieredzes apmaiņa ar citu pašvaldību kolēģiem, kā arī informācija par labās prakses piemēriem, kā risināmi īpaši sarežģīti gadījumi individuālo gadījumu izskatīšanā, gan kā citās pašvaldībās tiek organizēta bērnu tiesību aizsardzības sistēma. Šīs vajadzības norādījuši 16 respondenti no 32.

Papildus 10 respondenti, ka sadarbības grupas vadītājiem un arī sadarbības grupas sastāvam ir nepieciešamas apmācības un/vai vadlīnijas, protokols, kā vadāma sadarbības grupa un kā organizējams darbs sadarbības grupā.

Īpaši 1 respondents izcēla vajadzību pēc metodiska atbalsta bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādei pašvaldībā.

2.kategorija: Speciālistu zināšanu pilnveides pasākumi.

5 respondenti norādīja uz problemātiku saistībā ar bērnu vecāku iesaisti un atbildību, no kuriem 1 respondents norādīja, ka būtu nepieciešams algoritms rīcībai situācijās, kad izglītojamā vecāks nepilda izglītības iestādes ieteikumu nodrošināt izglītojamajam konsultāciju pie speciālista.

Vairākkārt norādīts uz apmācību vajadzību izglītības iestāžu speciālistiem. Piemēram, 3 respondenti norādīja, ka būtu pilnveidojamas izglītības iestāžu darbinieku, tostarp arī atbalsta personāla, zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jautājumos; Cits respondents vērta uzmanību uz metodikas nepieciešamību jautājumā par cīņu ar izglītojamo negatīvu uzvedību..

Divi respondenti vērta uzmanību uz nepieciešamību pilnveidot apmācību medicīnas darbiniekiem un 1 respondents valsts policijas darbiniekiem, norādot uz izteikti apgrūtinātu sadarbību un šo speciālistu nepietiekamām zināšanām par bērnu tiesību aizsardzību.

Papildus 2 respondenti norādīja, ka būtu nepieciešamas apmācības speciālistiem par institūciju kompetenci.

3.kategorija: Zināšanu pilnveide pašvaldību darbiniekiem, kuri ikdienā strādā ar bērniem.

Atsevišķi respondenti norādīja, ka viņuprāt būtu nepieciešama zināšanu pilnveide šādos jautājumos:

- pieteikuma iesniegšanu tiesā pagaidu aizsardzības pret vardarbību gadījumos, kad cietusī persona baidās to darīt vai ir līdzatkarīga – 1 respondents,
- motivējošu sarunu vadības apmācības – 1 respondents,
- kritērijiem bērna labāko interešu noteikšanai – 1 respondents,

4.kategorija. Citas vajadzības.

Divi respondenti kā vajadzību norādīja supervīzijas, pa vienam respondentam norādīja nepieciešamību pēc lielākas valsts finansētu pasākumu zināšanu un prasmju pilnveidei nodrošināšanas, Centra kontaktpersonas, ar kuru varētu sazināties un konsultēties konkrētu gadījumu risināšanā, kā arī vizuāli pievilcīgu bukletu nodrošināšanas.

Nobeigums

Iepazīstoties ar pašvaldību sadarbības grupu sniegto atbilžu apkopojumu secināms, ka sadarbības grupu darbības prakse valsts ietvaros nav viendabīga. Ņemot vērā, ka pašvaldību lielums un tajās esošo resursu apjoms ir atšķirīgi, atšķiras arī to specifiskās vajadzības un spēja tās nodrošināt. Lai gan sadarbības grupas darbības pamatnostādnes ir ietvertas [Noteikumu](#) saturā, kas spēkā stājās 2017. gada 15. septembrī, secināms, ka ne visās pašvaldībās tika nodrošināta sadarbības grupas izveide un aktīva darbība. Pati par sevi sadarbības grupas izveide nenodrošina kvalitatīvāku bērnu tiesību aizsardzības sistēmu pašvaldībā, tomēr, tās darbību pilnveidojot, attīstot un virzot jēgpilni, iespējami sistemātiski ilgtermiņa uzlabojumi pašvaldībās, kas tiktu balstīti uz sadarbības grupas veikto bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzi ikvienas pašvaldības ietvaros.

No respondentu atbildēm secināmi būtiskākie aspekti, kam nākotnē pievēršana lielāka vērība un tie būtu stiprināmi, lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku sadarbības grupu darbību un to viendabību visā valsts teritorijā.

1. Konstatēta atšķirīga izpratne par sadarbības grupas sastāva veidošanu un tās funkcijām. Sadarbības grupas pamata sastāvam būtu jāapvieno bērnu tiesību aizsardzības sistēmas ekspertus (jomas profesionāļus), kuru pieredze un kompetence būtu pietiekama, lai šie speciālisti izprastu un spētu realizēt sadarbības grupas pārstāvja funkcijas ne tikai bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzes veikšanai, bet arī komplicētu individuālu gadījumu risināšanā. Papildus secināms, ka sadarbības grupas dalībniekiem nepieciešams sistemātiski pilnveidot zināšanas bērnu tiesību aizsardzībā, atbilstoši [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.pantā](#) noteiktajam. Īpaši efektīvi būtu nodrošināt kopējas sadarbības grupas locekļu apmācības bērnu tiesību aizsardzībā, lai vienas pašvaldības speciālistiem veidotos vienots, savstarpējās diskusijās balstīts redzējums par bērna labāko interešu principa ievērošanu visās darbībās un pieņemajamos lēmumos.

2. Lai sadarbības grupas darbība būtu organizēta, sadarbības grupās liela uzmanība 2024. gadā tika pievērsta tās nolikuma izstrādei un aktualizēšanai. Secināms, ka nolikumu saturu pilnveide varētu sekmēt sadarbības grupu organizatorisko jautājumu skaidrību un varētu atvieglot sadarbības grupu darbību nākotnē.

3. Sadarbības grupu sanāksmju plānošana un vismaz minimālo 4 sanāksmju gadā nodrošināšana būtu pilnveidojama, atbilstoši Noteikumos ietvertajam sadarbības grupas mērķim un jēgai.

4. Attiecībā uz sadarbības grupu konstatētajām grūtībām starpinstitutīvu sadarbībā, secināms, ka sadarbības grupu vidū pastāv atšķirīgi priekšstati par to, kas vispār ir sadarbības grupa, kādas ir tās funkcijas un uzdevumi, ko katrā pašvaldībā saprot ar starpinstitutīvu sadarbību, tās kavējošiem vai veicinošiem apstākļiem, to atšķirīgo praksi starpinstitutīvu sadarbības pamatprincipu ievērošanā visā valsts teritorijā.

5. Secināms, ka pašvaldībās būtu pilnveidojama izpratne par starpinstitutīvu sadarbības un sadarbības grupas atšķirībām, to darbības nodrošināšanas vairākos līmeņos pamatprincipiem un mērķiem.

6. Individuālu gadījumu izskatīšana vairumā pašvaldību rada pārāk lielu resursu patēriņu un pārsvaru attiecībā pret bērnu tiesību aizsardzības sistēmas analīzi. Secinājums, ka pašvaldībās, kuras šo definējušas kā apgrūtināšu apstākli, vēlams izvērtēt labāko risinājumu sadarbības grupas darbības optimizēšanai un speciālistu noslodzes līdzsvarošanai.

7. No respondentu sniegtajām atbildēm secināms, ka daļā pašvaldību tiek nodrošināta, iespējams, nepietiekama bērna un viņa likumisko pārstāvju, tuvinieku iesaiste problēmas risināšanā.

8. No saņemtajām atbildēm secināms, ka sadarbības grupām ne vienmēr ir skaidra to loma, pilnvaras un funkcija pašvaldībā. Sadarbības grupas loma kā proaktīvai institūcijai pašvaldības kopējā bērnu tiesību aizsardzības sistēmas uzlabošanā novērota dažās no respondentu anketām, tomēr lielākajā daļā sadarbības grupu darbība saskatāma kā nogaidoša un reaģējoša jau uz sekām.

9. Sabiedrības informēšana ir nozīmīgs sadarbības grupas pienākums, līdz ar to saskatāma nepieciešamība šim jautājumam pievērst lielāku uzmanību, ņemot vērā vairāku respondentu uzsvērto par trūkumiem sabiedrības, tostarp, bērnu, vecāku, speciālistu informētībā par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem.

10. Lai nodrošinātu visu valsts teritorijā izveidoto sadarbības grupu darbības viendabību, optimālu un vienotu darbības praksi, respondentu anketās tika uzsvērta nepieciešamība sadarbības grupām nodrošināt efektīvu savstarpējo pieredzes apmaiņu, informācijas pieejamību par sadarbības grupu un bērnu tiesību aizsardzības jomas speciālistu labās prakses piemēriem, kā arī metodiskā atbalsta stiprināšanu.